KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

lausunto
17.3.2020
298/03/2020

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntönne

U 2/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle EU:n komission ehdotuksesta oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta. Kyseessä on EU:n komission 14.1.2020 antama asetusehdotus, jossa annetaan esitys uuden oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin luomisesta ja uuden koheesiopolitiikan rahaston eli oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta.

Komission nostot Suomen maaraportissa

EU:n komissio esitti 26.2. julkaistun Suomen maaraportin yhteydessä oman positionsa siitä, miten oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoja tulisi kohdentaa alueellisesti ja teemallisesti. Komissio esittää rahaston toimien keskittämistä Itä- ja Pohjois-Suo-meen alueille, joissa rahastosta rahoitettavilla toimilla haettaisiin ratkaisuja haasteisiin, joita luopuminen turpeen tuotannosta. Alueelliset siirtymäsuunnitelmat esitetään laadittavaksi maakunta- tai sitä pienemmälle aluetasolle. Uusi rahasto kytkeytyisi tiiviisti muiden koheesio- eli alue- ja rakennepolitiikkaa toteuttavien rahastojen toimintaan. Komission esitys rahoituksesta on ns. uutta rahoitusta ja kytkeytyy osaksi monivuotista rahoituskehystä koskevia neuvotteluja.

Uuden rahaston painotukset hiilineutraalisuudessa ja alueiden talouden uudistumisen tukemisessa

Kuntaliitto katsoo, että tavoitteet uuden rahaston toiminnalle ovat sinänsä kannatettavia. Uuden rahaston toimilla on mahdollisuus osaltaan tukea aluetalouksien uudistumista sekä uusien työpaikkojen luomista uusille aloille. On tärkeää, että oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on osa EU:n rakennerahastojen kansallisen toteutuksen kokonaisuutta. Komission esittämät rahoitettavat toimet ovat pitkälti samantyyppisiä kuin mitä Euroopan aluekehitysrahasta (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) voidaan rahoittaa. Tässä mielessä uuden rahaston resurssit ovat lisäys rakennerahasto-ohjelman rahoitukseen vaikkakin oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varojen käyttökohteet tulisivat rajautumaan vain tiettyjen maakuntien tai seutujen hyödynnettäväksi ja samalla uusi rahasto rajaa myös EAKR- ja ESR+ -varojen muuta kohdentamista ko. alueilla. Samalla joudutaan uudelleen arvioimaan tähänastisia kansallisen rakennerahasto-ohjelman suunnitelmia, joita aluevetoisesti on laadittu. Uusi rahasto lisää mahdollisuuksia uusia teknologioita koskeviin investointeihin, uusien innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen sekä uusien työpaikkojen luomiseen. Rahastoon osoitettavan kansallisen julkisen vastinrahoituksen osalta kuntarahoituksen osuus voi jäädä varsin pieneksi paitsi tuettavien toimien johdosta (tuen kohdentuminen yritystoiminnan kehittämiseen), myös koska julkisen sektorin taloustilanne on varsin haastava.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi



KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

lausunto
17.3.2020
298/03/2020

Komission kanssa käytäviin neuvotteluihin valmistautuessa on syytä kansallisesti miettiä, onko olemassa myös jotain muita tuotannonaloja, joita odottaa rakennemuutos hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi. Komission esittämän turpeen energiantuotannon osalta on huomioitava, että merkittävää turpeentuotantoa on myös muualla kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Useissa kunnissa turve on yhä merkittävä polt-toaine ja tuotannon liian nopea alasajo aiheuttaisi kuntien energiantuotantoon haasteita ja merkittäviä ennenaikaisia uudelleeninvestointeja energiantuotannon järjestelmiin. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta tuettavissa toimissa onkin oltava mahdollista tukea myös investointeja uusien teknologioiden käyttöön ottamiseksi. Energiantuotannon lisäksi turvetta on hyödynnetty raaka-aineena erilaisissa pk-yritysten tuotantoprosesseissa (mm. akustiikka- ja kosmetiikka-alat). Paikallisesti uusien korvaavien tuotannonalojen luominen voi vaatia muitakin erityispanostuksia. Kunta- ja julkisen talouden näkökulmasta on tärkeää, etteivät työllisyystavoitteet vaarannu. Lisäksi turpeen käytön osalta on syytä ottaa huomioon riittävän huoltovarmuuden säilyttäminen myös tulevaisuudessa.

Komission esittämä uusi rahasto on yksi kolmesta oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin sisältyvästä rahoituslähteestä. Kaksi muuta eli InvestEU-ohjelmaan kuu-luva järjestely yksityisten investointien houkuttelemiseksi sekä varsinkin Euroopan investointipankin kanssa toteutettava julkisen sektorin lainajärjestely voivat olla kuntien ja alueiden näkökulmasta merkittävämpiä rahoituslähteitä. Tätä ei kutenkaan vielä pystytä tarkemmin arvioimaan, koska komissio ei ole antanut näistä kahdesta lainsäädäntöehdotuksia.

Paikallisia ja alueellisia toimia tärkeä edistää

Lopuksi Kuntaliitto korostaa, että uuden budjettikehyksen puitteissa esitetyt rahoitusjärjestelmää ja rahastoja koskevat uudistukset on vietävä eteenpäin siten, että paikallis- ja aluetasolla pystytään edelleen edistämään vähähiilistä ja energiatehokasta kasvua sekä osaamista, työtä, kotoutumista ja osallisuutta edistäviä hankkeita ja investointeja. Kansallisessa toteutuksessa on huolehdittava, että kaupungeilla ja kunnilla on edelleen mahdollisuus osallistua panoksellaan EU-tavoitteiden toteuttamiseen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Annukka Mäkinen
kehittämispäällikkö, aluekehitys

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi